NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 24. septembra 1853. *List 77.*

Tudi krave so za vprego.

Veliko so se že krave za vprego priporočevale, pa kmetovavci jih vendar še malo vpotrebujejo v ta namen, čeravno je, zlasti v goratih krajih, skušnja do dobrega poterdila, da se dá krava z velikim pridom vpregati. Premožniši kmetovavci se sramujejo krav vpregati, češ, krave vprega le revni bajtar.

Tako ste nepotrebna sramožljivost od ene in prevelika ošabnost od druge strani sami krivi, da kmetovavec zanemarja svoj lastni dobiček!

Pogostama slišimo tožiti kmetovavce, da jim živine manjka, da si nemorejo svojih pridelkov poredoma domú spravljati, — da nimajo voli ali konji časa živinske piče (futra) domú voziti, ker imajo druge dela. Vprezi svojo kravo! in domú ti bo spravila kèrmo, brez da bi veliko na mléku zgubila, ako ji zunaj na polji, ko se voz naklada, le enmalo piče položíš. Za tako vožnjo ti tudi hlapca ni potreba; kakšna dekla se bo lahko naučila kravo vpregati in ž njo voziti, — saj vidimo, da ženske znajo tudi konje in vole včasih tako dobro kakor moški voziti.

Sploh je znano, da je vprežena krava veliko urniši in pridniši kakor vol, čeravno ni tako močna in terpežna kakor on, in da ni célo leto za delo, ker se zadnji čas brejosti in dokler tèle sesá, vpregati ne smé.

Skušnje so poterdile, da veči del volov in tudi kónj za kmetijske dela bi se dal s pridom nadomestovati s kravami.

Da krava, ktera se vprega, ne molze toliko, kot nevpregana, nihče ne more tajiti in pameten človek tudi kaj tacega terjal ne bode. Al ravno tako gotovo je tudi, da zguba na mléku pri vpregani kravi je tako majhna, da se obilo poplača po vpregi.

Če se krava s pametjo vprega, to je, vsaki dan le enkrat, so skušnje učile, da pri 100 bokalih mléka jih še ne gré popolnoma 5 v zgubo. Pa recimo, da se jih pri 100 bokalih namolze 5 bokalov manj, tak bo krava, ktera, postavim, na leto 1000 bokalov mléka dá, vpregana jih dajala le 950, — to je zguba od 3 fl. 20 kr., če bokal mléka po 4 krajc. prodamo. Al je pa to zguba mem dobička, ki ga nam krava po vpregi skoz leto donaša? Menim, da ne.

Ako se pa krave vpregajo, se mora to s pametjo goditi. Treba je o tem takole ravnati:

1. Naj se izberajo krave tacega plemena, ki so bolj močne in veči, in da nimajo prevelicega, zlo visečega, napetega trebuha.

2. Čas, kdaj bo krava storila, naj se tako vravná, da takrat tèle ima, kadar je naj manj dela.

3. Kdor ima več krav, naj tako ravná, da vsakega pol dné drug par na versto za vprego pride.

4. Opoldne in zvečer naj se enmalo prej izpregajo, da se pred molžo spočijejo, shladé in najedó.

5. Nikar jih ne pretepaj, in preveč ne zdelaj.

6. Delavnim kravam naj se poklada tečniši piča.

7. Tistih, ki so že bolj breje, ne presili.

Kdor tako ravná, se ne bo kèsal, da je krave vpregal.

Sedaj pa hočemo še v rajtingi skazati dobiček, če se namest volov vpregajo krave.

Postavimo: en kmet ima le 2 kravi za molžo, 2 vola pa za vprego. Recimo, krave in voli so zlo enake teže, in postavimo, da vagajo po 6 centov. Koliko pride na leto vse štiri prerediti?

Vsaka živina potrebuje na leto blizo 84 centov sená ali pa druge piče, ki je tolikšne vrednosti kakor 84 centov sená; zraven tega potrebuje še 4 kôpe slame za nasteljo — vsih čvetero skupej potrebuje tedaj 336 centov sená in 16 kôp slame.

Cent sena rajtan po goldinarji, znese senó 336 fl., slame kôpa po 8 fl., znese 128 fl., vse skupej po tem takem 464 fl. za vse štiri.

Sedaj hočemo dobiček vse te čvetere živine, pa brez tega, kar delo volov znese, zrajtati.

Pervič: 2 teleti po 5 fl., znesete 10 fl., *drugič:* 2krat 1272 bokalov mléka po 4 krajc., znese 170 fl., *tretjič:* gnoj od obéh krav se smé rajtati na 77 fl.; *četertič*: gnoj od obéh volov, ki se vpregata, pa 48 fl. Skupni dobiček od vsih čveterih živinčet znese 305 fl.

Ako 305 fl. dobička odštejemo od 464 fl. prerajtanih stroškov, ostane 159 fl., ktero zgubo morajo voli z delom prislužiti.

Zdaj pa bomo obá vola preč dali in ju nadomestili z 2 kravama. Tako imamo čvetero krav, in vse štiri morajo sparoma vsakega pol dné delati. Kakošna bo zdej rajtinga?

Stroški piče in nastelje ostanejo pri starem in znesó 464 fl. Drugač je pa z dobičkom. Pervič: 4 teleta = 20 fl., drugič: 4krat 1272 bokalov mléka z odbitkom 5 bokalov od sto, znese = 323 fl.; četertič: gnoj ostane = 125 fl.; tedaj znese dobiček skupej 468 fl., — popred z volama vred je bil pa le 305 fl.

Pri ti drugi rajtingi pride kmetovavcu vse delo vpreženih krav na dobro, verh tega pa ima še 4 fl. čistega dobička, in v primeri z volama dobiček od

163 fl., — kar gotovo ni majhin dnar pri manjšem gospodarstvu.

Naredimo to rajtingo za 25 let, kar je navadni čas enega gospodarja, znese dobiček pri teh štirih kravah 4075 fl., brez činža, ki ga dobiček na kapital naložen, donašati zamore.

Poslednjič pa še preglejmo: koliko se je po taki premembi na živežu več pridobilo?

Pervič dobí gospodar vsako leto 2 teleti ali blizo 100 funtov mesa, in drugič 2295 bokalov mléka več.

Ako to rajtingo v malem spremenimo v rajtingo na veliko, to je, na celo deželo: kolikšen dobiček!

(Iz „tednika česke kmet. družbe.“)

Naprave, otroke zanemarnosti obvarovati.

Po Angleškem, Francoskem in Nemškem so naprave, ktere imajo namen, otroke spačenosti obvarovati, ali pa spačene boljšati. Te naprave skerbijo, da otroci pridno v šolo hodijo, in da tudi zunaj šole ne tratijo časa s potepanjem in mnogoterimi malopridnostmi. Posebno se gleda na otroke, kterih starši niso v tacih okoljšinah, da bi sami za nje zadosti skerbeli.

Tudi po Slovenskem bi se moglo saj v malem v ti reči poskerbeti, kar se po velicih deželah in mestih godí v velikem. Zlasti je po nekterih majhnih mestih in primestnih vaséh čuda veliko otrok, ki se prav po cigansko po ulicah potepajo. Iz tacih se zredé tatovi, roparji in vse hudo.

Srenjčani! pošteni Slovenci! bodite možje in napravite po svojih srenjah, da se nobedin otrok ne bo smel nemarno potepati. Srenjski možje s svojimi duhovni zamorejo v ti reči neizrečeno dobroto storiti. Le če se otrok obvaruje hudega, bo iz njega kej poštenega. Zanemarjenega in spačenega odrašenega človeka oglajati in boljšati, je skoraj ravno tako teško delo, kot zamorca umivati.

K temu je še pomisliti, da zdaj, ko se tako obilno na gostovanje ženijo in možé, bi utegnilo tacih otrok zmiram več biti, kteri bodo občinske skerbnosti potrebni. Ako se vsa mogoča skerbljivost srenjanov na to reč do časa ne oberne, bo sčasoma namesto poštenega zaroda zmiram več malopridnega paljudja in nesrečne soderge, ki bo nevarna za deželo. Nekteri otrok je že perve leta tak, da iz njega ne gleda druzega, kot prihodnji tat in potepín. Iz tacega zamore le posebno skerbna reja od mladih nog, pošiljanje v šolo, vedno vpreganje k delu (pa ne k postopanju za živino na paši) poštenega uda človeške družbe in vrednega srenjčana storiti.

Pomočki, to doseči, kar je bilo rečeno, so pa tako mnogoteri, kakor so mnogotere okoljšine vsacega kraja.

Starozgodovinski pomenki.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

(Dalje.)

Nam še ostane zdaj razjasniti: ktero severnoslavensko božanstvo je jednako z indiškim Indra-tom. Jaz mislim Podaga, od kterega Helmold *(Chronic. Slav. I. poglav. 84, str. 68.)* govorí. Pri Rusih pomeni Podaga jasno, modro nebo, in ravno to je Indra: „Deus aëris et tempestatis“. Zaznamek (symbol) Indratov je bila dóga (ruski dága) *(Pierer Univers. Lex. X. 151.)*, in beseda Podoga (Podaga) kaže tudi na božanstvo, ktere vlastovitost je bila mavra.

Dlugosz govorí od božanstva Pogoda in piše takole od njega: Poloni so imeli za boga vremenost (primeri: „Indra aëris et tempestatis Dominus“), kterega so po svojem jeziku zvali Pogoda, kot dobrega vremena delitelja. God po pravem v slavenskem jeziku pomeni vreme, tedaj je iz god nastalo Pogoda, kakor iz latinskega tempus, tempestas, temperies. Zato Vgodno = vedro, in Pogoda = Vedrina — Indra.

Basnoslovje nam piše sledeče od Indra: „Indra, solnčni bog, pervi med dvanajsterimi Adityas-ov, sin boga Kasyapa-ta in boginje Aditi, bog druge verste, vendar visoko časten. On gospoduje podnebje (ohlipje), je kralj vsih genjev, ki bivajo v podnebji. Strela Wadžra (primeri ilirsko: vatra = ogenj) je njegov zaznamek. Vsaki dan okrožuje v zlatem vozu Indra zemljo (zato ime: Harivahana, to je, s solnčnimi konji se vozeči), ktero neznatno dotikuje. Gora Meru (primeri slovensko: mar, mèr, mir) je stanišče njegovo. Amarawati se kliče njegovo nebeško mesto, Wardžajanta njegovo poslopje, Nandana njegov vert. Iravat je njegov pervi slon, Mavrica, oblaki in strela so njegovi zaznamki. Njegov raj se imenuje tudi Suarga, ali kakor drugi pravijo, Surjon (primeri: zora, obzorje), Matali njegov voznik [1])“. Bopp pravi od njega: „et orientalem plagam regit“, zato se obrazuje kakor mladeneč žaroglavast z bičem v rokah, s kterim solnčne konje v berzi tek poganja. Tudi Indra je enkrat svoje kraljestvo zgubil. V indiških bukvah se piše o tem sledeče: „Solnčnega boga Indra-ta je njegov slon enkrat v strašno nesrečo pripravil; sveti Durvašen [2]) je namreč neki dan Braminskega berača srečal in mu venec cvetlíc podal, kterega je slon, ko je sv. Durvašen premalo porajtal darú beračevega, raztergal; na to ga je Bramín proklel, in nasledek tega je bil, da je bog vso svojo moč zgubil, da je bil po orjakih premagan in iz svojega kraljestva pregnan; le po večkrat ponovljenem osramotenju pred beračem in na prošnjo Višnu-ta je svojo moč spet zadobil [3]).

Cela ta indiška povést se na nekem koroškem kamnu naslikana najde. Izdavatelja bukev „Kärnthens römische Alterthümer in Abbildungen“ gospoda Jabornek žl. Altenfels in Alfred grof Kristalnik opisujeta takole obraze na omenjenem kamnu [4]):

„Tretje polje. Solnce (bolje solnčni bog) v podobi mladenča z žarno glavo, vihrajočo klamiso in z bičem v desni roki (tako podobo ima tudi podoba na Gemmi pri Montfalkoni, ktere smo zgoraj omenili) stojí na bigi, ktero vleče čvetero kónj (primeri: Harivahana, flavos vel e gilvo nigricantes equos habens), kteri derjajo kar morejo. Za njim stojí manjša moška podoba (njegov sin Džajanta ali pa vozar Matali) s frigiško čepico.“ (To ni frigiška čepica, to je obče iztočno glavno pokrivalo. Takošna nosijo še zdaj štajerski Pesničari.

„Četerto polje: Solnce (bolj po pravem solnčni bog stojí z žarno glavo in klamiso in z bičem v levi roci. Njemu na desni stojí moška podoba v perziški opravi, kteri roko podaja“. To se ima tako

[1]) Glej: Dr. Vollmer Myth. 2. Aufl. str. 685. Asiatic. researches I. 241. Pierer Univ. Lex. X. 151. Jahrb. der Liter. III. 190.

[2]) Dur pomeni v Sanskritu böse, schlecht, schlimm (Eichhoff 164) primeri slovensko: oduren, odurnost. Tudi duš se veli v Sanskritu: böse, schlimm; zato ilirsko: dušman, Feind. Dušman tedaj ni turško, kakor so dozdaj slavenski jezikoslovci mislili. Zavoljo oblike *man* primeri slovenske besede: racman, purman, čarman. V ilirskem jeziku je še več sanskritskih besed, ktere po krivem za turške imamo.

[3]) Dr. Vollmer Myth. Lex. str. 685.

[4]) Kärnth. röm. Alterth. zvezek I., tabla IV.

razumeti: Indra je zgubil svojo kraljestvo in Durvašen izgovorí svoje prokletstvo čez Indrata, zato leva roka svaré in grozé perst derží in na Indrata kaže. Tudi noša ni perziška, ampak čistoslovenska. Za klamis (Chlamys) oglašeno oblačilo je horvatsko-slovenski gaban, in, kar nar lepše za slovenskost v ti noši pričuje, je, da oseba srajco s pasom opasano čez hlače nosi. Tako se še nosijo kranjski Dolenci dan današnji.

„Peto polje: Solnce (bolj po pravem solnčni bog) z razvito klamiso klečé pa brez biča. Moška podoba, ki zraven njega stojí, poklada levo roko na njega; desna je raztegnjena, v kteri nekaj derží, kar je mošnji (?) podobno“ *). Tukaj vidimo ponižanega Indrata pred Braminom Durvašenom klečati. Desnica ne derží mošnje, to je venec, zastran kterega dara je nepazljivi Indra svoje kraljestvo zgubil.

Ena okolščina v tretjem polju tega kamna opisavcoma dvombe vzrokuje, in ta je: zakaj Merkur s petasom na glavi in kaduceom v roki, nad solnčnim bogom viseč, se je sim postavil. Že smo rekli, da so stari Rimljani Merkura tudi kot solnčnega Boga častili. Slovenski Norican ga je za tega voljo znal v svoje častje sprejeti, ker tudi v versto solnčnih bogov spada. Pa zna ta podoba tudi Višnu biti. Ako podobo prav pogledamo, vidimo, da to ni pravi petasus (krilat šišak), marveč, da krili iz glave rasete. Krila pa so tudi vlastitost Višnuta. Okoli palice oviti kači, kteri opisatelja za Kaducej imata, znata predstavljati kači Kaliga in Sessen, kteri je Višnu premagal. In ako bi ravno to Merkur bil, je to le znamnje akomodacie, kakor jo tudi pri Rimljanih najdemo.

Nikakor pa ti obrazi ne spadajo v Mitrovo častje, kakor g. opisatelja mislita. Zaznamek Mitrov je zmiraj tur (bik, bivol). Ime Mitras se izpelja iz Mihi-tur, Maha-tur, to je, veliki tur, bik, bivol (Büffelochs), kteri je v iztoku simbol solnca bil, in kteremu so za tega voljo božjo čast skazovali.

(Konec sledí.)

*) Kärnthens römische Alterthümer in Abbildungen vom Landrath Jabornegg v. Altenfels und Alfred Graf Christalnigg. Heft I. Tab. IV. Fig. 1. Pri tej priložnosti prosimo prečastita izdavatelja, naj bi skoro več zvezkov izdati blagovolila. Pis.

Kratkočasnica.

Nedelja in delavniki po turški pratiki.

Na Turškem je prišla leta 811 (po kristianskem številu v letu 1412) neka pesem pod imenom Šemsijet ali Mulhimet na svetlo, v kteri je pratika za Turke tako mikavno popisana bila, da je že zavolj nje omenjena pesem slovéla krog in krog.

Ker se ravno zdaj od Turkov na svetu naj več govorí, podamo častitim bravcom razlaganje nedelje in delavnikov po turški pratiki. Naj iz tega sodijo, kako stare so vraže po vsem svetu.

Tako govorí pratikar:

Sabota je za preroke nesrečin dan, ker več naj imenitniših prerokov je ta dan od svojih sovražnikov prekanjenih bilo, na priliko: Jusuf, Salih, Noah, Moses, Mahomed. Pred Mahomedom se ta dan ni imenoval Sebet (Sabat), ampak Šiar.

Nedelja je dan za poljsko delo; kdor hoče zidati, naj ta dan začnè; ta dan naj se začnó napravljati verti in naj se sadí drevje, ker ta dan se je počelo stvarjenje sveta.

Pondeljik je dan kupčije, pred vsim pa dan popotovanja. Jetro se je podajal ta dan na svoje kupčijske pota; Mahomed je potoval ta dan iz Meke v Medino, Abraham je temeljni kamen postavil ta dan Kabi; Moses je šel ta dan na goro Sinaj in Enoh proti nebesom. Pred Mahomedom se je imenoval ta dan Ehwen; ta dan si nohte porezovati, ni pametno. Kdor se pečá z umetnostmi in znanstvi, naj se posebno v pondeljkih pridno učí, in kmalo se bo zuril in mojster postal. (Naši sedanji rokodelci in delavci so si o tem dnevu s Turki ravno navskriž — dan današnji je pondeljik — Blaumontag).

Torek je kervavi dan, zato, ker je izraeljsko ljudstvo kravo zaklalo, Kajn je Abeljna ubil, Farao vse svoje vozove razbil. Zato je ta dan posebno dober za pušati ali rožice nastavljati, pa ne nohtov porezovati, ker se človek lahko ta dan do kervavega vreže. Pred Mahomedom se je ta dan imenoval Džebar, to je, silnik, ktero ime se z latinskim „dies martis“ zlo vjema.

Sreda je naj nesrečniši dan celega tedna; ta dan so bili Audž (velikán, kteremu je v občnem potopu voda le do gležna segla), Farao, Nimrod, Kora, ljudstvo Salihovo, Hudovo in Lotovo, pleme Aadovo in Temudovo pogubljeni. Naj bolje, kar se ta dan storiti zamore, je se kopati (menda v spomin v rudečem morji potopljenega Faraona).

Četertek. Mahomed je rekel, da ta dan je dober za opravíla in pomoč v sili zadobiti, ker ta dan je šel on v Meko, Moses v Egipt, bratje Jožefa so prišli k Jožefu, Jakob je vidil spet Benjamina in Jusufa, Abraham je podaril Sari na njeno prošnjo Hagaro. Vse je ta dan dobro storiti, le pušati ne. Staro ime četertka je bilo Munis pred Mahomedom.

Petek je dan vžitka in porók. Ta dan se je Adam oženil z Evo, Salomon z Balkiso, Jusuf s Sulniho, Moses s Sisoro, Mahomed s Kadišo in Aišo, Ali s Fatimo.

Po tem se ima po turških vražah v nedeljo zidati, v pondeljk popotovati, v torkih živina klati, v sredo se kopati, v četertek velike in mogočne gospode v potrebi pomoči prositi, v petek se ženiti.

Vsak naših bravcov se bo smejal tem neumnostim starih Turkov, — al koliko nič manj neumnih vraž je še dan današnji med nami! Na priliko: je dosto tacih ljudí, ki bi za noben dnar v petek nič novega ne začelí, se na pot podali itd.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Sesane se naznanja „Terž. čas.“, da je bil 15. t. m. ondi veliki zbor primorškega društva za pogojzdovanje Krasa. Kakor se iz pomenjkov tega zbora vidi, še družtvo ni popolnoma v djanje stopilo. Za pretres nove osnove društvinih postav so bili izvoljeni gosp. Fr. Marušič, magistratni asesor v Terstu, gosp. Alojzi Polaj, c. k. okrajni komisar v Sesani, gosp. Martin Pasič, fajmošter na Občini, gosp. Anton Ukmar, fajmošter v Tomaji, gosp. Jožef Samsa, župan v Rodiku, gosp. Anton Fabiani, župan v St. Danielu in gosp. Balant Kovačič, župan v Komnu. — Dalje je bilo sklenjeno, da društvo za pogojzdovanje Krasa hoče samosvojno ostati in da se zavolj krajnih razločkov ne more zediniti z društvom gojzdnarskim planinskim. Na zadnje je bil dozdanji odbor prošen: naj ostane tako dolgo, da bojo nove postave poterjene, in ko so se vsi ti želji vdali, je bilo zbora konec.

Iz Železnikov se piše „šolsk. prij.“, da ste preteklo šolsko leto bile na Krajnskem dve šoli za učiteljske pripravnike (preparande), ena v Ljubljani, druga v Idrii. Pripravnikov je bilo v Ljubljani 6, med kterimi sta le 2 svoje preskušnje dostala. Žalostno število! V Idrii jih je bilo 13, toda le tudi 3 so doveršili svojo nalogo. Število Krajnskih pripravnikov ne obeta ravno vesele prihodnosti našim šolam, al temu se ni čuditi, ker dandanašnji ga ni revnešega kruha, kakor je kruh ljudskih učiteljev. V ravno tem dopisu je gosp. Jakob

Mencingar, učitelj v Zgornih Gorjah na Gorenskem po pravíci močno pohvaljen.

Iz Ljubljane. J. P. Čez 100 hišnih gospodarjev in deležnikov nedavnej kupljene mestne kosarne v Ternovem se je zbralo 20. t. m. na strelišu, da so volili odborníke, kterim bo oskerbništvo te naprave izročeno. Izvolili so 9 odbornikov, namreč gospode: Baumgartnar-ja, Ambrož-a, Nušak-a, Střzelba, Eržen-a, Košir-ja, Jož. Pleiweis-a, Fr. Souvan-a in Šusteršič-a; zraven teh pa še 4 namestnike, namreč gospode: Mayerhold-a, Seunig-a, Schreyer-ja in Rösman-a. Po osnovi družbinih postav so izvoljeni odborniki izmed sebe volili gosp. Ambroža za vodja, in gosp. Eržen-a za dnarničarja. Odbor bo izdelal sedaj postave, po kterih se bo ta družba ravnala, in vsi lastniki te kosarne bojo podpisali kupno pismo, po kterim bojo hiše vsih deležnikov vtabulirane na posestvo te kosarne. Dosedaj znese podpis vkvartiranih vojakov okoli 500; pa jih bo gotovo v kratkem še več. Velike hvale vredna je ta naprava, po kteri so si tisti gospodarji, ki so v družbo stopili, za majhin denar zagotovili oprostenje svojih hiš vojaškega vkvartiranja za vekomaj, — vkvartirani vojaki pa bojo tudi močno zadovoljni s tem stanišem.

Iz Ljubljane. Srečni prihod novih misionarjev v Aleksandrio, ki so ga „Novíce“ že unidan naznanile po pismih Lloydovega parobroda, poterdi sedaj tudi pismo gosp. Jerana od 4. t. m., ki ga je iz omenjenega mesta poslal gosp. vredniku „Daníce“. Gosp. dr. Knobleher je nove misionarje pričakoval v Aleksandrii, od kodar so vsi skupej okoli 12. t. m. odrinili naprej v Kairo. — Z žalostjo zvémo, da je gosp. Juri Plemel, fajmošter v Zaplani, priden dopisovavec „Novícam“ 17. t. m. po dolgo terpeči pljučni jetiki umerl. Lahka mu zemljica bodi! — V pervi razred latinskih šol je stopilo letos 108 učencov; v vsih osmerih razredih jih je 440. 5 učiteljev pa manjka za Ljubljanski gimnazij, kterih izvolitev se vsaki dan pričakuje. Že pervošolcem se bo sedaj čast godila, da jih bojo učitelji onikovali.

Novičar iz mnogih krajev.

Po slovesnem ogledu ogerske krone 20. t. m. se je presv. cesar še tisti dan nazaj v Olomuc podal, kamor 24. t. m. tudi rusovski car pride. Govorí se, da car rusovski tudi iz tega namena pride v Olomuc, da se bo osebno pogovoril zavolj turške zadeve. — C. k. ministerstvo nauka je po celem cesarstvu zapaziti dalo vse tiste kraje, kteri se štejejo k faram, v kterih dozdaj še ni ljudskih šol. — Horvaška dežela bo nek po novi osnovi razdeljena v 5 komitatov: v Zagrebški, Varaždinski, Reški, Poseški in Oseški. Kriški odpade. — Tudi čbelni pik zna včasih nevarin biti; neko ženo v Rempesgrinu je unidan čbela v zatilnik pičnila blizo desnega ušesa; „tolikrat me je že ktera čbela pičnila — pravi — pa nikdar mi ni še tako slabo bilo po piku“. V silnih bolečinah se verže na posteljo in za malo časa — umerje. — Neizrečena dobrota bi bila za človeštvo, ako se poterdi prečudna novica, ktero naznanjajo učeni francoski časniki, da je namreč dr. Burg gotov pomoček znajdel zoper kolero, ki ste kotlovina (kufer) in jeklo. Skušnje v letu 1832 in 1849 so namreč učile, da noben delavec, ki je imel s kufrom in jeklom opraviti, ni za kolero umerl, ker kotlovina umorí kolero (?). Dr. Burg ozdravlja za kolero bolne s tem, da jim okoli rok in nog dene kufrene in jeklene rinke. Akademia za vednosti pretresuje sedaj to znajdbo. — Žitna cena se ponižuje v Odesi; že je ondi toliko žita, da ne véjo kam ž njim, in še se ga veliko pričakuje. — Po posebnem ukazu si je rusovski car pridjal naslov (ime): „bogaboječi gospod“, cesariči pa „bogaboječa gospá“, — carjevičem je pridjal ime „pravovérni gospod“, carjevičnjam pa „pravovérna gospá“. — Po enoglasnem naznanilu vsih časnikov so strune v Carigradu tako napete, da se mora kmalo slišati, kako se bo turška reč končala: ali bojo namreč premagali pomirivni sveti poročnikov austrianske, francoske in angleške vlade, ali pa mogočna domača stranka, ki sultana tiší v vojsko. 8. t. m. se je podalo več veljavnih Turkov s pismom s 1000 podpisi k sultanu, da naj vojsko napové Rusom. Ko sta angleška in francoska poročnika to zvedila, sta beržšla k sultanu in mu ponudila armado na pomoč v sili; naj tedaj dovoli, da smejo angleške in francoske barke pred Carigrad priti. Ker so Turki zaupanje do Angležev in Francozov zgubili, bojo, če se v Carigradu kakošna prekucija začnè, tudi po sili prijadrale barke v Carigrad.

Balatino jezero.

(Beraška pesem *).

Zapovedal gospod Bog
Trem naj večim angelom:
„O vi, moji angeli,
„Tri nebeški vojvodi,
„Pojdite z néba na zemljo,
„Napravite guslice [1])
„Od suhega javora,
„Pa hodite po svetu,
„Kakor čbela po cvetu,
„Od božjega prozora
„Do sončnega zahoda,
„Ter skušajte vse vére,
„Vse po redu gradove,
„Zna li vsakdo za boga
„I za njegovo ime“.

Pa so išli angeli
Z neba doli na zemljo,
Napravili guslice
Od suhega javora,
Pa hodili po svetu,
Kakor čbela po cvetu,
Od božjega prozora
Do sončnega zahoda,
Ter skušali vse vére,
Vse po cvetu gradove;
Vsakdo je znal za boga
I za njegovo ime.

Ko so prišli pred dvore
Bogatega Gavana,
A tako se dogodí
Lih u sveto nedeljo
Letni danak dopoldne.
Noge so jih bolele,
Roke jim se vtrudile
Od samsov [2]) se braneči.
Ko izide Jelena,
Ponosita gospoja,
Pred njo grejo dvorkinje
Za njo ido sluškinje,
Na glavi ji pavuni,
S perutmi ji hlad čine;
Pa iznese Jelena
Ponosita gospoja
Ogoreli kraj hleba,
Kar je v petek mešeno
U saboto pečeno
U nedeljo vadeno.
To ne daje Jelena,
Kakor gospod miluje,
Nego verže Jelena
Z desne noge papučo [3])
„To imate, ubožci!
„Kakovi je le vaš bog,
„Ki nemore hraniti
„Svoje sluge pri sebi,
„Več jih šalje [4]) do mene?
„Ja 'mam boga na domu
„Koji mi je napravil
„Od olova [5]) dvorove
„I sreberne stolove,
„Stvoril marvo [6]) i blago“.

(Konec sledí.)

*) To pesem pojejo vsi slepi po celem Jugoslavenstvu. Da so jo prosjaki izmislili, so dokazi v nji živo popisani uzroki in nasledki za beraško mavho vkrojeni. Vidi se pa tudi, da imajo slovanski berači pevskega duha.

[1]) Gusle (gosle) slepih so enake velikim lesenim kuhalnicam; imajo veči del le po eno struno (žico) iz žime. Ravno tako tudi ločec (locen), s kterim se dergne po rečeni struni. Vsi slepci pa ne pojejo svojih pesem na enaki način; eni pojejo nekoliko vérstic, po tem to isto ponavljajo z goslami; drugi pa s svojim glasom prilagajo godeči struni. Ako ima slepec prijetno gerlo in da zná zgodovinskih pesem, ga obstane ob sejmih grozno velika množica, ki ga radovedna posluša.

[2]) Samsov, Sauhund.

[3]) Papuča, počma, pašmaga, Pantofel.

[4]) Šalje ali pošlje.

[5]) Olova ali svinca.

[6]) Marva ali živina.

Poprava.

V 76. listu „Novíc“ v članku: „Starozgodovinski pomenki“ se ima brati: *ΜΑΡΘΒΟΥ* namest *ΜΑΡΘΕΟΥ*.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*